

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdakcija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas.

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapio 20 kap.

№ 38.

Kaunas. 5 rugsėjo (18 rugsėjo) mėn. 1906 m.

Pirmi metai

Atsišaukimas į Visuomenę.

Malonus Tautiečiai ir Tautietės!

Kiekviena tauta, kiekvienas didesnis miestas turi savo **viešus knygynus** (bibliotėkas), iš kurių, kas nori, gali gauti reikalingas knygas pasiskaitymui. Be **viešo knygyno** nei viena kultūriška tauta, nei vienas kultūriškas miestas negali apseiti. Tą tiesą seniai jau suprato ir Kauno lietuviai katalikai, bet įvairios jiems priešingos aplinkybės ikišiol vis trukdė tą naudingą sumanymą įvykdyti. Vos tik ši-met, vietiniams lietuviams katalikams susitarus, pasisėkė išgauti tam tikrą leidimą „**Viešam Lietuvių Katalikų knygynui su skaitykla**“ įkurti. Šis knygynas bus atidarytas p. Fišerio namuose, šale laudies mokyklų Direkcijos, spalio mėnesies pradžioje š. m.

Kadangi **Viešo knygyno** sutaisymas ir užlaikymas nepigiai apseina, todėl vietinis įkurėjų **Komitetas**, susidėdęs iš kunigų: P. Januševyčiaus, K. Olšauskio, J. Jarošuno ir P. Dogelio pasirūžo kreipties į **visuomenę** ir melsti jos šiamę dalykę pagelbos. Kaip žinoma, **viešam knygynui** reikalingi yra: ir pinigai, ir knygos, ir laikraščiai, ir atsakas butas (namai), ir kiti tam tikri daiktai.

Tai-gi **Viešo knygyno** įkurėjų **Komitetas** šiuo savo atsišaukimu maloningai kviečia visus Lietuvos gyventojus: ir **dvarponius**, ir **kunigus**, ir **daktarus**, ir **mokytojus**, ir **advokatus**, ir **ukinikus**, ir **samdinikus**, ir **vyrus**, ir **moteris**, ir **senus**, ir **jaunus**, žodžiu sakančią visus tautiečius ir tautietes, kuriems rupi mūsų **Sv. Bažnyčios** ir **Tautos** gerovė, ateiti jam į pagalbą,—kas kuo gali: ar **pinigais**, ar **knigomis**, ar **laikraščiais**, ar **darbu**,—visi teprisideda prie **šio viešo visuomenės labui** pavesto darbo.

Jei **Viešpats Dievas** prižadėjo gausiai užmokėti tam, kursai iš meilės suteiktu savo artimui vandens **stiklinę**, tai daug labjaus ir gausiaus užmokės

be abėjonės už aukas, iš meilės pavestas **visuomenės labui**.

Cia, Kaunę, turi savo viešus knygynus rusai, žydai ir kiti svetimtaučiai. Juo labjaus privalome turėti **savą knygyną mėš lietuviai, katalikai**. Be to dar reikia atminti, jog **Kaunas**—vienas iš didžiausių ir seniausių mūsų miestų—Lietuvių iš visų keturių pusių apgyventas,—visiems lengvai prieinamas—ne tik Kauniečiams, bet ir Vilniečiams ir Suvalkiečiams—į tą mūsų miestą kasdien atvažiuoja ir išvažiuoja įvairiais keliais mažiausiai 4000 Lietuvių;—reikia todėl mums butinai sukrusti ir kuogačiausiai įtaisyti Kaunę **Viešą knygyną**: ne tik vietinių lietuvių katalikų dvasiai pakelti, bet ir iš kitur atvikstančiųjų tautiškam atgaivinimui ir susistiprinimui.

Visokias aukas **Viešam Lietuvių Katalikų Knygynui** priimdinėja: komiteto pirmsedys kun. prof. P. **Januševyčius**, komiteto izdininkas kun. p. **Dogelis**. Be to dar minėtas aukas galima siųsti į „**Nedėldienio Skaitymo**“ Redakciją.

Prierašas: **Visus Laikraščius** ir jų Redakcijas **Viešo LK. Knygyno komitetas** meldžia perspaudinti ir **patalpinti savo skiltyse**—ši atsišaukimą į visuomenę.

Su pagarbą „**Viešo Lietuvių Katalikų Knygyno ir Skaityklos Valdyba**“.

Kruvina revoliucija ar ramus kultūros darbas?

(Taša,—pradžia 37 Numeryje)

Rudkus. Tai Tamstai užtenka tos laisvės, koki dabar yra Lietuvoje! Tai Tamsta sakai, kad didesnės laisvės lietuviams ir nereikia?! Cha, cha, cha! Gera ta mūsų daartinė laisvė! Nėr' ką sakyti! Europietis už ją nei skatiko neduotų: Tai tik laisvės šešėlis. Tikrą laisvę mėš turime užkovoti patį sau. Ta „kova už laisvę ne kasdiena atsitinka ir ne kada norint galima pakelti revoliuciją. Ji šiandien gime, ją reikia išnaudoti ant kiek pajiegos stengs. Laukti, kol kiti savo krauju užmokėję suteiks mums laisvę, butų begėdiškiausiu ir nesąžiniškiausiu pasielgimu; teip

elgties mes neturime tiesos ir teip pasielgusi tauta nekuomet nebūtų laisvės verta!...¹⁾

Darbis. Palauk, ponel, nesikarščiuk! Kalbėkime rimtai be pykčio ir be iškraipymo priešo žodžių. Aš visai nesakiau, kad mums didesnės laisvės nereikia. Jos labai reikia ir mes už laisvę privalome kovoti, tik ne kruvinos revoliucijos įrankiais, bet kulturišku budu. Teip kovojo už laisvę ir irlandiečiai, teip kovojo čekai. Teip ir mes turime kovoti. Ir ta tik kulturiška kova yra teisinga ir pasekminga. O ką Tamsta sakai apie išnaudojamą revoliucijos, tai tą patį suvis kalbėjo lenkai 1863 metuose, kviesdami lietuvius į girią („do lasu“) muštis su maskoliais dėl „ojczyznos“. Ir ką pelnė tie, kurie tų kvietimų paklausė? Prarado ir tą siaurą laisvę, kurią iki lenkmečiui turėjo. Teip pat gal atsitikti ir dabar. Be to argi mes maž kovojom per keturias dešimtis metų už žodžio ir spaudos laisvę. Ar maž padėjom aukų? Kiek tai buvo kunigų ir šiaip jau žmonių nubausta už lietuviškų knygų gabenimą, laikymą ir platinimą? Ne mums tat reikės nurausti prieš svetimtaučius, bet graičiau jiems prieš mus, jog jie mūsų toje kulturiškoje kovoje nešėpė ir mums neužjautė... Todėl jeigu anot Tamstos, europietis už dabartinę mūsų laisvę neduotu nei skatiko, tai tas pats europietis už jūsų dabartinę revoliuciją, man matas, neduotu nei pusės skatiko. „Nes argi dėlei užmušimo vieno kalto policisto yra reikalas, kad žūtų 10 nekaltų Lietuvos žmonių, kurie juk liuosybės ne mirties laukia?! Argi dėlei to, kad darbininkui ar kumiečiui butu geriau, reik butinai išpiauti dvarponius (kaip latviai), sunaikinti jų turta ir neabejotinai svarbią kultura“?! O juk tame visa jūsų revoliucija! Jokios kitos idėjos, jokio kito žodžio savo pasiteisinimui prieš Europą neturite, kaip tik tuščią šauksmą: kova už laivę. Bet kiekvienas išlavintas europietis gerai numano, jog kovai reikia pajiegų, ir jog didžiausia pajiega šiandiena — tai mintis. Ji tai rodo žmonijai geresnę ateitę ir taisy kelią prie pageidaujama reformų (atmainų). Ji tai, savo stebuklingais išradimais, gamtos tirėnėjimais, naujais mokslo metodais padaro tokias kulturiškas revoliucijas, apie kurias kruvinų revoliucijų pasekėjai nei svajote ne svajoję. Norite revoliucijos, tapkite tat *minties galiūnais, o ne bombininkais*. Dirbkite protą lavindami, o ne liežuviais orą plakdami. Jei turite naują žodį žmonijai paskayti, išreiškite jį augšto mokslo ar gilios poezijos veikaluose. Tuomet tai tapsite tikrais revoliucionieriais, žmonijos žiburiais, atnaujintojais draugijinio gyvenimo. O dabar, atsiprašau, esate tik žmonių žudytojais, nei kiek už biurokratus negeresniais, nes nieko gero — žmonėms ne darote. Senoji tvarka buvo ant prievartos paremta, ant tos pačios prievartos ir jūs norite savo rojų isteigti. Šaukiate nuolat: laisvė, laisvė, o tuotarpu tos laisvės pas jus beveik visai nėra, nes pas jus nevalia manyti, veikti, balsuoti kitaip, tik teip, kaip liepia partija, antraip — skaudžios posekmes, mirtis. Laisvė tik skamba jūsų žodžiuose, o darbuose pas jus viena prievarta. Netvirtas tai pamatas, niekai tat bus ir paremtas ant jo jūsų „rojus“. Žalčiams ten, rasit, bus gera gyventi, tik ne žmonėms!...

Rudkus. Bet jei mes nekovosim su biurokratais valdinkais, niekad jų ir nenuveiksime. Jie spaus mus, kaip ikšiol spaudė. Anaip tol — spaus da labiau, matydami, jog mes prieš juos nusileidziamė, jiems nesipriešinamė, nieko blogo jiems nedaromė. Tokiu budu, išsižadėję revoliucijos mes įstumsimė Lietuvą galutinon vergijon. O to juk ir sveikas nenori?!...

Darbis. Jei jau kalba eina apie kova su biurokratais, tai čia gal but taip, kaip kiekvienoje kovoje: Nuveiks tas kas bus tvirtesnis. Jei tat mes norimė biurokratus nuveikti, reikia idant butumem už juos tvirtesni. Busimė gi tvirtesni, jei tapsimė doresniais, jei turėsim didesnį mokslą, didesnį pasišventimą, didesnę ištvėrė, jeigu pamegimė tikrai pozityvišką kulturos darba, išmoksime šale kits kito nešnairuojant dirbti, teisingai apie priešingos partijos veikėjus atsišaukti, jų nešmeižti, jeigu atsiras tarp mūsų didesnė meilė, vienybė, tautiškų dalykų branginimas... Kol to viso nebus, nebus ir kulturos, nors ir igytumem kuoplačiausia autonomija su seimu Vilniuje. O jei tas viskas bus, tada ir be autonomijos kultura pas mus augs, kaip ant mieliu, o draug su ja ir Lietuvos galybė. Darykim tat revoliucija, tik nuo kito galo: ne biurokratus žudykim, bet mūsų neparangumą, mūsų tingini, mūsų blogus papročius; darykim revoliucija suvyje, savo palinkimuose, savo pasiėlgimuose, savo darbuose, rupinkimes pereiti per gyvenimą gerai darydami, stengimes *lieti savaji prakaitą o ne svetimą kraują*, bukime drąsus teisių jieškojime, nenuilstančiais mokslo darbuose, pilnais pasišventimo ir meilės tautiškų dalykų apgynime. Jei mes tą visą išpildysimė, tapsimė tikrai didvyriais, kurių jokie biurokratai neįstengs pergalėti. Dėlto aš ir sakau, jog jūs dabartinieji revoliucionieriai *nieko negalite gero padaryti, nes vartodami bombas patis prisi-pažįstat, jog jokios savyje tvirtybės neturit; visa jūsų tvirtybė ne jumysė, ne jūsų moksle, ne doriškoje vertėje, bet bomboje ar brauninge*.

Rudkus. Tegu ir teip. Ale užtat biurokratai visgi mūsų bijosi ir negal satramdyt mūsų eisenos prie laisvės.

Darbis. Tai kas iš to? Žmonės bijosi daug ko: bijosi žalčio, gyvatės, ropužės, perkuno, žmogžudžių ir t.t. Bet ta baimė nei kiek žmonių gyvenimo netobulina. Tą patį galima ir prie jūsų pritaikinti. Baimė jus galit pagaminti, bet laimės — nei kiek. O žmonija trokšto laimės. Reikia tat laimę gaminti o ne baimė. „Mažiau tat žodžių — daugiau darbų“! Mažiau rusčio riksmo: laisvė! laisvė! — daugiau rimto apsvartymo tikros laisvės sąlygų. Netikėtas daktaras kurs visas ligas vienu vaistu gydo. Negudras teip pat ir politikas, kurs visuomenės gyvenimą nori ant vienos tik laisvės paremti. Laisvė yra geras daiktas ir reikalingas. Bet šale laisvės reikalingi yra nemažiau ir kiti dalykai, kaip antai teisybė, dora, meilė, vienybė, nekaltant jau apie tikėjimą, be kurio jokia draugija negal gyvuoti. Jeigu kas ir suteiktu Lietuvai pilną absoliutišką laisvę, bet draugiai prašalintu teisybė, dora, meilė, tikėjimą, vargiai ir sveikas norėtumei pasilikti Lietuvoje; man matas bėgtumei iš čia kuograičiausiai, nes mūsų Lietuva — virstu tuomet pragaru tikriausiai: žmogus žmogui butu vilkas ir pasinaudodami iš pilnos laisvės, plėštu vieni kitus, kaip tikri girių skėrnagiai. Apie tą dalyką jūs nei kiek negalvojate. Tik šaukiate, klykiate: laisvė! laisvė. Bet aš norėčiau žinoti vardan ko jūs reikalaujate tos laisvės?

Rudkus. Mes reikalaujame *laisvės vardan teisybės*. Nes aišku, jog kiekvienas laisvės atėmimas nuo gyvuojančios tautos yra priešingas teisybei.

Darbis. Gerai! Bet vardan ko jūs reikalaujate nuo kitų tautų teisybės? Ak vardan pilnos laisvės kiekviena tauta gali pasakyti: aš elgiuos kaip man patinka. Noriu — duodu laisvę kitoms silpnėms tautoms, noriu — galiu jos vergijoje laikyti. Tai nuo manęs priguli, nes aš turiu *pilną laisvę* daryti ką noriu...

Rudkus. Mes reikalaujame teisybės, vardan lygybės principo. Visi žmonės lygūs, tatau ir neprivalo kits kito skriausti vardan tautybės, tikėjimo ar kitokių skirtumų.

Darbis. Bet iš kur ponelis žinai, kad visi žmonės lygūs. Mes krikščionis tai žinome iš tikėjimo. O jūs, kurie

¹⁾ Žiur. „Vil. Žin.“ № 175 (493) str. „Tevynė paojuje“.

²⁾ Žodžiai p. Gerbačiausko, žiur. „Vil. Žin.“ № 181 (498).

tikėjimo nepripažįstat, ant ko remiat savąjį lygybės principą?

Rudkus. Kaip tai ant ko? Argi ne tas pats visur žmonių prigimimas? Ar ne teippat visur jie gimsta, auga, reikalauja maisto, rubo, ir t.t. Ar ne teippat visi jie privalo dirbti ir prakaitu duoną gamintis?... Argi da reikia aiškesnio išrodymo žmonių lygybės.

Darbis. Tokiu budu jūs darote revoliuciją vardan laisvės. Laisvės reikalaujate vardan teisybės. Teisybės reikalaujate vardan lygybės. Lygybę remiate ant to, kad žmonių prigimimas visur tas pats. Bet tai viskas pas jus tėra tik teorijoje, žodžiuose. Darbai gi jūsų suvis ką kitą rodo. Žudydami žmones revoliucijos labai užmirštate visai savo skelbiamus principus, ir su žudomaisiais apseinat pikčiau negu su gyvuoliais; gyvuolius jus papiaunat ir tiek, o žmogų norėdami nužudyti jūs neretai sužeidžiat, atemat jam sveikatą ir priverčiat ant ilgo laiko kankintis. Teip pasielgdami jūs neužlaikot ne tik brolybės ir lygybės, bet ir paprasčiausios teisybės ir tokiu budu iš laisvės apgyneju tampa prievartos platintojais. Jūs giriate, kad įbauginot valdžią. Ar valdžia jūsų bijosi, nežinau. Bet kad dori lietuviai kaimiečiai jūsų bijosi—tai tiesa. Kaip seniau bijodavosi plėšikų ir žandarų, teip dabar bijosi jūsų. Jei jūs to norėjote, tai savo tikslą pasiekėte: Bet jei manote, buk žmonės jus garbėje laiko, tai dideliai klystate. Žmonės jūsų neapkenčia teippat, kaip ir paprastųjų galvažudžių. Žmonės skaito laikraščiuose apie jūsų kruvinus darbus ir stebisi. Išteisinti gi tų savo darbų žmonių akyse jūs jokiū budu negalite, nes visi jūsų principai: laisvė, teisybė, lygybė, apie kuriuos tiek kalbate, jūsų kaltės nei kiek nemažina, bet anaipol ją didina. Jūs tai ir patįs numanote, todėl ir bandyte nebandote pasiteisinti prieš visuomenę dėl savo žmogžudysčių. Žinote iš augšto, jog nepertikrinsite nei vieno doro žmogaus ir nepriversite pripažinti, buk jūs žudydami savo priešus pasielgiat doriau už valdžios pasiūstuosius malšytojus. O kaip jūsų pasielgimuose nėra doros, taip jūsų pažiurose nėra logikos: be doros veikiate, be logikos galvojate. Neva norite Lietuvai gero, bet tą gerą siekiates padaryti *nedorais* irankiais... Tai beveik vis tiek, kaip kad kas norėdamas dangų įgyti velniui savo dušią užrašytų... Ne, teip pasielgdami nei kiek Lietuvos padėjimo nepagerinsite. Nors ir norit jai gero, bet kas iš to, kad patįs nežinot *tikrojo gero*. O nežinot tikrojo gero dėlto, kad nežinot *tikros tiesos*. O tikra tiesa vien Kristaus mokslė. Todėl tik krikščioniška politika tegali mums pagaminti tikrąjį gerą. Jūsų gi kruvinos revoliucijos politika, paremta ant žmogžudysčių ir plėšimų, vietoj *tikros laisvės* tegal atnešti mums vien *tikrąją vergiją*. Tą vergiją jau ir dabar daugumas atjaučia, ypač tarp darbininkų, prisirašiusiųjų prie įvairių socialistiškų organizacijų. Juo toliau, juo bus tos vergijos vis daugiau. Tik paskutinis tamsuolis, kurs akelai tiki jūsų žodžiams, to nemato. Kiekvienas gi šiek tiek papratęs galvoti ir kritiškai į gyvenimą žiurėti, aiškiai supranta, jog jūsų kruvina revoliucija negal mums suteikti nei tikros laisvės, nei tikro gero, nes joje nėra *tikros tiesos*; joje yra tik tiesa *netikra, negryna, su klaidomis sumaišyta*. Atskirti klaidas nuo tiesos jūs nemokat ar nenorit. Todėl visi jūsų raštai ir prakalbos—tai nuolatinis mišinys tiesos su klaidomis. Sakote, jog žmonių padėjimas Lietuvoje sunkus, jog biurokratija pridirba mums daug skriaudų—tas tiesa. Bet jūsų kurstymai mušti tą biurokratiją—tai klaida galinti pridirbti mums dar daugiau vargų. Sakote, jog mažžemiams ir bežemiams reikia duoti žemę—tas vėl tiesa; bet skelbdami, jog ta žemė gali buti atimta nuo privatiškų savininkų *be jokio atlyginimo*, nusidedat prieš teisybę ir vietoj tiesos skelbiat žmonėms pragaištingą klaidą. Reikalaujate sąžinės laisvės

tai irgi tiesa, bet draugiai kovodami prieš Bažnyčią—daro visudidžiausią klaidą, nes Bažnyčiai savo autoriteto nustojus, suirtų ir visas draugijos gyvenimas. Kreipiates į valdžią su šauksmu: Neužmušk!—tas labai gražu; bet draugiai patįs savo priešus brauningais ir bombomis žudot—o tas yr labai biauuru ir net stačiai velnišku darbu. Žodžiu sakant maitinat savo pasekėjus netikisium maistu, kuriame daugiau melo pelų, negu tiesos grūdų...

Rudkus. Tai sveikas revoliucijos visai nepripažįsti ir mus revoliucionierius niekini?!

Darbis. Teip: kruvinos revoliucijos šventumo nei reikalingumo aš nepripažįstu, bet jūsų revoliucionierių neiekinu aš tik jūsų gailiuosi, kaip žmonių, „genijus beždžionaujančių“*) ir nors su gerais norais, bet klaidingu keliu einančiųjų. Jūs turit mokslą turit gabumą, turit energiją, tatau daug galėtumet padaryti mūsų kultūros pakėlimui, jei visą savo energiją pozitiškiam darbui pavestu met. O dabar koks iš jūsų mūsų tautai pelnas? Jokio! Ažuot kovoti plunksna jūs kovojat brauningais. Ažuot lieti juodylus (atramenta) jūs rengiate žmonių kraują lieti. Na, o kurs lieja žmonių kraują—kas gi yra jei ne *budelis*? Seniau buvo vien biurokratijos budeliai, dabar ir jūs revoliucionieriai pasigaminot savuosius revoliucijos budelius ir džiaugiate jų darbštumu. Tai jau jūsų dalykas. Ašgi ir į tuos ir į anuos vienodai žiuriu, nes jokio nerandu skyriaus tarp budelio valstybei tarnaujančio ir budelio revoliucijai atsidavusio: abudu juodu pildo tą patį nesimpatišką amatą, abudu lygiai tur rankas žmonių kraują apšaškytas.

Rudkus. Na, matau, mudu nesusišnekėsiva. sveikas vis savo varai: revoliucija—pragaištis, revoliucionieriai budeliai. Nesitikejau kad toks butumei tamsuolis...

Darbis. Jau tai, ponel, nemano kaltė, kad tamstos šviesybė, permenka ir neįstengia mano tamsybės iš vaikyti!...

Druskis

KO MĖS LAUKIAME NUO LIETUVIŲ MOKYTOJŲ?

Lietuviai mokytojai grįžta Lietuvon. Darbavęsi ikšiol Lenkijoje, gaus vietą savo krašte ir galės sunaudoti visą savo jauną spėką (energiją) savųjų tautiečių labai.

Tiesa tuotarpu vos tik ketvirta dalis visų Kauno gub. liaudies mokyklų tegauna lietuvius mokytojus. Bet ir ta ketvirta dalis, susidedanti iš 66 mokytojų, padarys be abėjo žymų žingsnį lietuvių kauniečių apšvietime.

Todėl su tikru džiaugsmu sveikiname naujus darbininkus ant mūsų tautiškos dirvos ir laukiame su išsilgimu juos atvykstant pas mus.

Mēs neabejojame apie jų gerus norus, tikimes' jog jie mokytojaus pas mus su tikru pasišventimu' panylės mūsų vaikus ir bus tikrais jų globėjais ir vadovais doriško ir protiško išsilavinimo dalykuose.

Darbas be abejo bus nelengvas, nes to dvejopo išlavavimo pas mus truksta..., oi kaip truksta! Mat, senoji mūsų mokykla tuo maž tesirupino, turėdama suvis kitokius siekius...

*) Žodžiai p. Gerbačiausko.

Naujos tat mokyklos vedėjai turės viską nuo pradžios pradėti, nuo elementoriaus, ir net nuo abe- celės. Nes nors pas mus mokančių skaityti iš knygų yra nemaž, bet skaitančiųjų lietuviškai kaip reikiant visai nedaug tėra.

Iš čia tat ir kilsta skundos ant mūsų laikraštijos ir naujų knygų, buk jos esą rašomos nesuprantoma kalba; iš čia paeina teipogi užpuldinėjimai ir ant mūsų naujosios rašybos, buk ji esanti sudarkyta, buk senoji buvus geresnė.

Pirmas tat lietuvių mokytojų uždavinys — prašalinti viršminėtuosius užmetimus, išrodyti netik vaikams, bet ir jų tėvams ir šiaip jau suaugusiems lietuviams, dėlko mes neprivalom laikytis senovinės rašybos, dėlko naujoji yr geresnė ir mūsų kalbai atsakantesnė, o draugiai netik vaikus bet ir suaugusius rupintis išmokyti gerai ir suprastinai skaityti, nes pas mus tarp neva skaitančiųjų daug randas tokių, kurie tik iš vienos knygos temoka skaityti, o ir tą pačią ne visą tepaskaito.

Augant skaitančiųjų buriui, be abejo atsiras ir didesnis knygų reikalavimas; tatai geistina butu, idant mūsų lietuviai mokytojai pasirupintu ir apie bibliotekų įsteigimą liaudies mokyklose. Mums matos, mokytojui patarus, žmonės nepasigailėtu paskirti keliatą dešimčių rublių lietuviškų knygų nupirkimui ir minėtųjų bibliotekų įsteigimui. Liaudies mokyklų Direkcija irgi nedarys dabar tame dalyke jokių kliučių, nes pats Direktorius p. Lebedincevas pakėlė klausimą apie tų bibliotekų įsteigimą.

Tas pats p. Lebedincevas patarė parinkti atsakančių skaičių tautiškų lietuviškų dainų, kurios galėtų būti dainuojamos laudies mokyklose Lietuvoje. Be abejo lietuviai mokytojai tą teisingą savo perdėtinio sumanymą pasiskubins įvykdyti. Kaipgi bus miela gymdytojams išgirsti savo vaikučius mokykloje lietuviškai dainuojant! Kaip jie bus dėkingi už tai ponams mokytojams!

Bet tas dėkingumas bus dar didesnis, jei mokytojai nepatingės pasidaruoti — ir šale tautiškųjų dainų, išmokys savo mokinius dar ir šventų giesmių, ir sustatę vaikučių chorą, užgiedos dailiai bažnyčioje ant vyškų mišių laike, vargonams pritariant. Toksai vaikučių choras, mokytojui ir vargonininkui vadovaujant, priduo tu mūsų bažnytinėms pamaldoms nepaprastą gražumą ir nevieną širdį sugriaudintu.

Trečia — mūsų kaimo vaikams paprastai truksta mokėjimo dailiai, švelniai apseiti. Nei jie moka su svetimu žmogum pasisveikinti, nei ant užduoto klausimo atsakyti. Daugumas mokytojų į tą visai neatverčia atidos. O tuotarpu pagal mūsų nuomonę, tas yra labai svarbus dalykas.

Neperseniai mums atsėjo aplankyti Suomiją (Finlandiją). Nuo gelžkelio stoties pasisamdę vežėją, susisuominusį rusą, važiavom vieškeliu pažiūrėti Imatros vandenkričio. Pakeliui susitikome burelius vaikiukų

ir mergaičių, grįžtančiųjų iš laudies mokyklos. Visi vaikukai sveikino mus nusiimdami kepuraites, o mergaičiukės dailiai kinkavo. Tarytumei jaunoji Suomiją ypatose tų suomių mokinių sveikino nepažįstomą kelevių, atvykusį jų kraštą aplankyti. Kiekvienas supras, kaip miela buvo mums tai matyti. Vežėjas supratęs mūsų nusistebėjimą, ėmė aiškinti, jog seniau to nebuve, jog suomių vaikai kaip ir jų tėvai buve šiurkštūs, nemeilūs, bet dabar mokytojai ir mokytojos visur emę mokinti vaikus lipšnaus apsejimo, švaraus užsilaukymo. Ir tikrai — visų vaikučių rubai buvo dailiai pasiuti, nenuskurę, o patįs vaikai linksmučiai, sveiki, net miela žiurėti.

Paduodame čia tyčia tą Suomijos vaizdelį, positikėdami, jog ir mūsų lietuviai mokytojai neužilga padarys tokią pat atmainą Lietuvoje, kokią padarė mokytojai suomia tolimoje Suomijoje:

Bet lavindami jaunąją kartą, tegu lietuviai mokytojai neužmiršta ir suaugusiosios. Kas nežino, kaip mūsų kaimai nedailiai, neestetiskai išrodo. Tvoras sukrypę, sulužę, kiemai nešvarūs, grįčios juodos, surukusios, tarytumei, čia vien ubagai begyvena. O tuotarpu ten gyvena ukininkai, vidutiniškai pasiturintieji, ir net po keletą šimtųjų ir net tukstančių kartais susikrovę. Tatai svarumo ir estetiškumo stoka paeina pas mūsų žmones ne tiek nuo neturto, kiek nuo apsilaidimo, ir stokos estetiško išsilavinimo. Nevienas sako: et gerai ir teip, nors ir pats jaučia, kad galima butu padaryti viską dailiau, švariau, žmoniškiau. Neretai ir ištikrųjų tai padaro, jeigu kas ima karštai prikalbinėti. Tokiu budu kaikur kunigai savo patarimais nevienus namus nuo purvų apvalė, tuoras ištaisė ir žmonišką išvaizdą pagamino. Dabar kunigams į pagalbą teateina lietuviai mokytojai. Jų žodis žmonių akyvaizdoj turės irgi nemažą svarbą. Metas, tikrai jau metas, idant mūsų Lietuva pradėtu ir išviršaus panėšėti į civilizuotą, o ne į ubagų kraštą! Metas, idant išnyktų pas mus nuplyšę stogai, supuvę ir nukrypę šale kelių kryžiai, nešvarumas kiemuose ir grįčiose!...

Rusų dainius Puškinas giriasi tuo, jog jis „gerus jausmus žmonėms įkvėpdavęs“. To paties mes laukiame ir nuo mūsų naujų mokytojų. Mēs tikimes, jog jie rupinsis netik vaikams bet ir jų tėvams įkvėpti **gerus jausmus**, jog pamokys juos mylėti savo tikėjimą, savo Bažnyčią, savo dailią kalbą, savo žemę, savo žmonės. Tikimes, jog supratę šį augštą pašaukimą — griebsis karštai **tvėrimo** darbo. Tame dalyke visados ras mūsų kunigijoje netik prietelišką širdį, bet kartais ir medegišką pašalpa — pagal išgalėjimo. Lietuvys mokytojas iš vienos pusės, lietuvys kunigas iš kitos — tai dvi spēki — mūsų kulturai kelti. Ir viena ir kita gal daug gero padaryti, o dar daugiaus padarys jei eis išvien. Nes vienybėje galybė.

Tegivuoja tatai vienybė!
 Jos mės labiausiai ir laukiame nuo lietuvių
 mokytojų.

Adomas Jakštas.

LIETUVIAI SVETUR.

Kame šiandieną nėra lietuvių? Amerika pilna, Aprikoje, Transvalyje yra jų nemaž, gilioje Vokietijoje, fabriku centruose, teip-pat atrasi juos, viename Essene yra jų 600. Paimkime Rusijos miestus, Peterburgą Rygą, Liepoją, Odessą, kiek tenai yra lietuvių; o apie Siberiją nėra ko ir besakyti; ant Sibirijos gelžinkelio tarnauja jų labai daug. Tokiems Lietuviams išeiviams vienas dalykas yra labai reikalingas t. y. organizacija. Lietuviai norėdami savę užlaikyti nuo ištautėjimo, turi tverties į kuopeles ir draugijas, kad savę palaikytų. O toksai darbas nėra lengvas, užvis mums, kurie nuo viešo gyvenimo buvome beveik suvis atstumti. Bet Dievui padedant viską su laiku padarysime.

Šį pavasarį kunigas Jonas Strikas išvažiavo į Samaros guberniją, idant tenai apsigyvenusių Lietuvos dvasiškus raikalus aprupintų. Savo grometoje jis negali atsidžiaugti, kaip tie lietuviai par keturias dešimtis metų užlaikė savo tikėjimą ir pasiliko gerais Lietuviais. Reikia žinoti, jog Samaros Lietuviai apsigyvenę sodžiuose Čiornaja Padina ir Talovkoje buvo tenai išstremti iš Ežerėnų apskrįčio 1863 metuose ir neturėjo kunigo lietuvių, teip jog pamokslų prigimtoje kalboje jie negirdėjo par 40 metų.

Dabar virto truputį kitaip. Čiornaja Padina turi šiandieną ir kunigą Lietuvį ir mokytoją Lietuvį, kursai mokys, vaikus ir lietuviškai. Tame sodžiuje yra lietuviška mokykla, ir patogi, nors medinė bažnyčia, su visukuo reikalingu pamaldoms, tikt' vargonų nėra. Čiornaja Padina skaito 80 gaspadorių, o antrasis sodžius Talovka apie 30, bet antra pusė sodžiaus yra rusų užgyventa; gilus grovys skiria lietuvius nuo rusų. Talovkoje nėra nei mokyklos, nei bažnyčios; yra tikt' paprasčiausi grytelė, kurioje buvo laikomos šv. Mišios. Dabar tapo nutarta tą grytelę perdirbti į mokyklą, o bažnyčiai pastatyti kitus namus—bažnyčios išvaizdoje. Valdžia jau davė tam reikalingą leidimą; ji leido, kad ir mokytojas butu lietuvis. Žinoma jei seksis tokį mokytoją kur-nors atrasti. Valdžia mokės jam apie 300 rublių algos, sodžius duos kvaterą ir dar bus jam primokama apie 50 rublių už katekizmo mokimą, nes kunigas tegalės nuvažiuoti tenai iš Čiornos Padinos tris ar keturis kartus per savaitę. Iš Čiornos Padynos lig Talovkos yra 35 viorstai. Tegu jiems pasiseka kulturiškas darbas.

Žinios iš Lietuvos

Kurtavėnai. Yra Kurtavėnų parapijoje viena labai daili vietelė—tai Bublų dvaras ant Dubisos kranto. Maloni ta vieta gamtos gražumu, bet dar meilesnė tuomi, kad yra tenai vietelė, kur našlaitės randa motynos širdį ir globą. Yra tenai našlaičių prieglauda, kurią žmonės kartais iš maskoliško paimdami „pri-jutas“ vadina; mat, užlaiko tą prieglaudą Grapienė Zubovienė, Senoji.

Tos prieglaudos užveisdėtoja p. Elena Ivaškė-vičiūtė su savo sesele p. Mariją pilnai atsidavė vaikams, kaip tikra motyna, užtai jos kitaip ir nevadina našlaitės, kaip „motyna“, „mama“.

Tuotaru priglautų našlaičių yra 13, nuo 2 iki 14 metų, visos katalikės. Kurios didesnės, tai mokinasi skaityti, rašyti ir skaitliuoti, užsiima rankų darbais: siuvimu, vaikščioja dvaran mokytusi virimo, daržų darbų ir pieno suvartojimo. Pilnų metų sulaukusioms Grapienė-Globėja duoda pilną kraitį ir parupina vietas. Katalikiška dvasė dailiai apsireiškia visoje prieglaudoje. Ir Lietuvaitės turi lygias tiesas ir nesigėdi savo motynos kalbos. Tokia prieglauda vientiktai dėl našlaičių naudos, be jokio pašalinio tikslo, tai retas dalykas mūsų laikuose, o meilus kaip kvepiantis žiedelis tarp lapų **pasislėpęs**.

Aleksandravėlė. (Ežerėnų pavieto). Jo Mylista, Vyskupas Sufraganas Cirtautas aplankė Aleksandravėlės bažnyčią. Rugpjūčio 18 ir 19 dieną; atsiliko čia puiki iškilmė. Iš manifesto 17 spalį (1905) nemažai aleksandraviečiai pasinaudojo, turėdami pilną laisvę papuošti savo iškilmę kuopuikiais. Jo Mylistai Vyskupui važiuojant iš Antazavės, sustojus sodžiaus Žiznų brome, ant parapijos rubežiaus: sutiko Jį aleksandraviečiai visi raiti jaunikaičiai, kurių buvo 80 ipatų, jie apsirėdę baltais rubais susijuose mėlynais diržais ir mėlynus kaspinus ant pečių užsidėję; labai įdomiomis kepurėmis pasipuošę; jos išrodė trikampės, geltono dažo aukštos (7 verškai), kraštai apsiuti mėlynais kaspinais, ant smailo viršaus puškas šviesiai vyšniavo dažo ir visi rankose veliavomis nešini atkeliaavo su Jo Mylista Vyskupu į Aleksandravėlę. Raitarijoje tvarka buvo pusėtina. Atvažiavus į Aleksandravėlę, pradžioje miestelio brome sutiko minia žmonių, kuriuos Jo Mylista Vyskupas išlipęs iš vežimo palaimino. Išvažėvus-gi iš bromo sutiko burelis mergaičių, baltais rubais apsirėdusių, su rutų vainikais ant galvų, turėdamos rankose degančias žvakes ir teipogi mažiūčių mergyčiu burelis baltais rubais apsirėdusių barstė kvietkus. Toliaus, pavažiavus, mieste-lyje papuošę stalą sutiko žydai, kuriems Jo Mylista Vyskupas išreiškė savo dėkingumą už parodytą pagarbą.

Didelis puikus bromas buvo patiektas prie šventoriaus vartų; iš to bromo ėjo Jo Mylista Vyskupas į bažnyčią, kame pasakė pamokslą. Išreikšdamas sa-

vo dėkingumą žmonėms už jų krikščionišką prisirišimą prie Bažnyčios šventos. Pasakęs pamokslą, Jo Mylista Vyskupas ėjo į kleboniją; nuo bažnyčios iki klebonijos mergaitės su žvakėmis ir mergytės barstydamos kvietkus lydėjo, o visi jaunikaičiai-raitininkai suklaupę šonuose kelio su veliavomis rankose praleido nuo bažnyčios iki klebonijos. Teip ir visą laiką kol buvo Jo Mylista Vyskupas su tokia iškilme praleisdavo nuo bažnyčios iki klebonijos, nuo klebonijos iki bažnyčios. Apdovanojęs Jo Mylista Vyskupas Sakramentu dirmavonės prisitaisiusius ir visus žmones savo ganytojišku palaiminimu, rugpjūčio 19 dieną važiavo Kaunan. Cia-gi prieš išvažiavimą susirinko visa iškilme. Nuo klebonijos bromo iki išleidžiamam bromui sustojo raitininkai par dvi eili, prie klebonijos bromo stovėjo ketvertas arklių pakinkytų dėl Jo Mylistos Vyskupo, priekyje arklių stovėjo apie 40 mergaičių aukščiau minėtuose apirėduose su degančiomis žvakėmis, terp tų mergaičių stovėjo 20 mažųjų mergyčių su pilnais pintinėliais kvietkų; visa ta procesija išrodė lygu pavasarį kai pražįsta žolynai mergaičių darželyje. Pradėjus-gi važiuoti, pravažiavus išleidžiamą bromą, mergaitės visos suklaupė ir praleidė Jo Mylistą Vyskupą. Neišpasakytą padarė įspudį ta iškilme, kurios nebuvo matę aleksandraviečiai visą amžių, daugalis verkė žiurėdami į tą procesiją, viena žydelka sakė „man norės tik verkėti“. Pasilikus mergaitėms prie bromo, lydėjo tik raitininkai, kurių veliavos, par pus'balto—par'pus mėlynos, nuo vėjo plavesuodamos išrodė lygu gulbės skrendančios par dvi eili o patį raitininkai išrodė lygu dvasiški kareiviai stojantįs į kovą už šv. tikėjimą.

Kelyje patikimai buvo par tris vietas: Vajėčių sodžiuje (Abelių parapijos) buvo parengtas puikus bromas, priekyje bromo dvi šilkinė veliavi; antroje vietoje pasitiko Dideliškio dvaro kumietės, kame Jo Mylista Vyskupas išlipęspa laimino ir, pasakęs trumpą pamokslėlį nuvažiavo. Trečioje vietoje Abelių miestelyje prie bažnyčios pastatyta stalėlis ir labai puikus altarelis padirbtas. Iš tos vietos važiavo tiesiai ant geležinkelio stoties Abeliai; ten visi raitininkai sustojo eile prie geležinkelio su veliavomis; prieš pat atėjimą traukinio išėjo Jo Mylista Vyskupas iš stoties ir eile praeidamas laimino visus raitininkus ir dėkavojo už palydėjimą, o tie visi jaunikaičiai suklaupę palenkdami galvas išreiškė Jo Mylistai Vyskupui savo dėkingumą už aplankymą. Budamas jau vagone Jo Mylista Vyskupas, kad pradėjo traukinys iš vietos judėti, palenkęs galvą laimino savo palydovus, o jie visi suklaupę nusijėmę savo puikis kepures persižėgnojo ir pakeldami veliavas išreiškė Jo Mylistai Vyskupui augštą pagarbą.

Neišpasakytą padarė įspudį tas išleidimas geležinkelio tarnaujantiems ir visiems ten susirinkusiems ir visa ta iškilme atnešė krikščionims nemažą dvasišką naudą.

S. Pranaitis.

Vilnius. Vilniaus apšvietos globėjas leido paskirti lietuvius mokytojus į mokyklas, kame gyvena vieni Lietuviai. Lig-šioliai lietuviai mokytojai galėjo būti tik mokytojo pagalbininkais. Pasiremdama ant to leidimo Kauna liaudies mokyklų direkcija mano paskirti visur kur vieni gyvena lietuviai mokytojus lietuvius. Lig-šioliai yra jau paskirti 66 mokytojais lietuviais.

Vilnius. Draug su šituo leidimu Vilniaus Apšvietos globėjas leido sutverti komisiją lietuviškos kalbos programai išdirbti, rankvedžiams išrinkti, kningoms į mokyklų kningynus išrašyti, ir apskritai sakant organizuoti lietuviškos kalbos mokymą. Į tą komisiją gali direktorius pakviesti ir šiaip jau ypatas, žinantis lietuvišką kalbą, bet tokios ypatos turėsiančios tik patariantį balsą. Tos komisijos pirmasis posėdis bus 11 Rugsėjo. Tapo pakviestos šios ypatos: Panėvėžio mokytojų seminarijos mokytojas panos Jablonskis; buvusysis Veiverių mokytojų seminarijos mokytojas ponas Žilinskis; Lietuviškos spaudos cenzorius Vilniuje ponas Itomlinskis; du mokytoju-lietuviu Burba ir Kassakaitis ir du mokytoju russu: Trofimovas ir Naglis.

K. T.

Vilnius. Vilniuje ponui Vileišiui steigiant susitvėrė draugystė „Žiburėlis“. Tos draugystės užduotis bus duoti mokslą einantiems Lietuviams.

Zarasai arba Ežėrenai. 11 Rugsėjo mėnesio čionai bus peržiūrėta byla buvusiųjų žydų muštinių 18 Balandžio 1905 m. t. y. antroje dienoje Velykų. Apkaltinamų yra 63 ypatos. Iš žydų pusės gins advokatas Choronzickis.

Kaunas. Laikraštis „Torg-Prom. gazeta“ aprašo koksai buvęs javų užderėjimas šiuose metuose Kauno rėdyboje. Štai ką skaitome: Javams brįstant oras buvo karštas, vietomis (Panevėžio apsk.) migla, vietomis lietus teip kad javai nukentėjo. Rugpjūtis ir vasarą pūtis prasidėjo angsčiaus, bet iš priežasties lietu nusitęsė. Žieminiai ir vasariniai kviečiai apskritai sakant uždėrėjo pakankamai, o vietoms gerai (Ežerėnų, ir Raseinių apskr.). Rūgiai užderėjo vidutiniškai, vietomis Panevėžio ir Šiaulių apskričių pavodyjo rūgiamis migla ir kruša. Gerai užderėjo rūgiai kaikuriose vietose Telšių ir Raseinių apskričiuose. Avižos ir miežiai užderėjo truputį viršiaus kaip paprastai. Ežerėnų apskirtyje vietomis avižas buvo menkesnios.

Gardynas. 26 Rugpjūčio keturiais revolverio šuvis užmuštas žandarų pulkaunikas Gribojedovas. Policija šovė į bėgančius piktadarius, bet veltuo.

Dusetos. (Zarasų apsk. Kauno g.). Zarasų apskričio žmonės pirmutiniai iš Lietuvos buvo pašaukti karėn; jie tai už vis labjaus toje karėje ir nukentėjo. Iš vienos Dusetų parapijos yra keturi užmušti, o 26. vyrai, vieni labjaus, kiti mėnkiaus sužeisti, o gangrait visi sugrįžo palikę savo sveikatą Mandžurijos laukuose. Rėdas labai mėnkai teaprupino sugrįžusiųjų ligo nių gyvenimą, todėl daugumas šeimynų kencia d

delį vargą: nustoję sveikatos jų penėtojai nebegali ištesėti užsidirbti duonos joms pramaitinti.

Lenkai iš Galicijos pirmutiniai sušelpė nelaimingas karės aukas. Sudėję dešimtį tukstančių rublių jie prisiuntė susiorganizavusiam komitetui, kad padalintu pašalpas labjaus reikalaujančioms šeimynoms. Dusetų parapijon tas komitetas prisiuntė 330 rub. ir paspyrė tuos pinigų va kaip:

1. Vincui Lingiai — — — 20 rub.
2. Jonui Auzarui — — — 20 „
3. Kazimerui Zaršaukui — 20 „
4. Juozui Matiukui — — 30 „
5. Povilui Makarskiui — 20 „
6. Antanui Ribokui — — 20 „
7. Povilui Kaškevičiui — 40 „
8. Aleksandrui Lapieniui — 40 „
9. Aleksandrui Rapečkai — 40 „
10. Aleksandrui Paradnikui 20 „
11. Eleonorai Siniauckenėi 20 „
12. Aleksand. Marcinkevičiui 20 „
13. Juozui Lileikai — — 20 „

Komitetas, prisiųsdamas pinigų Dusetų klebonui, kad padalintu nurodytiems vargšams, prisiuntė ir atsišaukimus į tuos žmones, kurie liko apdovano- ti ir prašė kiekvienam iš jų įduoti. Atsišaukimai tie atspaudinti tikrai lenkiškoje kalboje, lietuviškai jie va kaip skamba.

„Plačiai pragarso po svieta, sujungta su tiek nelaimių, paskutinė karė Rusijos su Japonija. Išvisur girdėti buvo žodžiai pasigailėjimo ir užjautimo toms šeimynoms, kurios, nustoję savo tėvų, ar mirusių karės lauke, arba dėlei sužeidimo negalinčių dirbti, neištėsi išmaitinti savo pulko tankiai dar mažiutelių vaikelių. Tikrai lenkai iš Galicijos ne vien žodžiais išreiškė savo užjautimą jusų nelaimėje; neatsižvelgdami jogiai didis vargas ir pas juos yra, kiek kas išgalėdamas sudėjo dešimtį tukstančių rublių, paskirdami tuos pinigų toms šeimynoms iš karės priežasties nukentėjusioms, kurios pašalpos užvis labjaus reikalauja. Priimdami šendien tą pašalpą, kuri gal ne vienoje šeimynoje bus tikra Apveizdos dovana, neužmirškite jogiai ją jums duodame Lenkų tautos sunų, kurie dar kartą parodė jums ženklą savo broliškos malonės ir tikrą norą palengvinti jusų vargą“.

Padalijimu prisiųstų iš Galicijos pinigų užsiėmė komitetas, susidedas iš šių ponų: J. Montvillos, T. Vrublauckio, H. Gecevičiaus, M. Malinskio ir V. Bankovskio.

Visi komiteto sąnariai, kaip matyti Lietuvos bajorai.

Išreikšdamas čia nuoširdų ačių broliams-lenkams už gerą jų širdį ir suteiktą pašalpą mūsų varguoliams neiškenčių komitetui nepasiskundęs, jogiai lietuviams jie prisiuntė atsišaukimus vien lenkiškai spaudintus. Argi jie duodami šią pašalpą manė apdovano tuosius priversti lenkiškai pramokti kad juos galētu suprasti.

Dar kartą parodė mums mūsų bajorai, kad išmalda mūsų varguoliams jie duoda, jų neišskiria iš savųjų tarpo, bet tų varguolių kalba jie nenori į juos prakalbėti. Kaip tai ant svieta yra keista, jau valdžia pamatė, kad reikia žmonių kalbą guodoti, jau Kauno gubernatorius spauzdina savo atsišaukimus į lietuvius lietuviškai, tikrai mūsų bajorai to nenori suprasti ir savo papročio ne ketina pamesti. Nenori jie į lietuvių prakalbėti lietuviškai. K. S. Š.

Kaunas. Rugsėjo 2 dienoje čionai atsilaikė pirmasis Draugijos „Dainos“ vakarelis, kursai skaitės kaip ir įkurstuvėmis. Susirinko nemažas burelis lietuvių, gan geras choras puikiai dainavo tautiškas dainas. Paskui 10 valandoje prasidėjo šokiai. Visi išsiskirstė labai užganedinti ir širdingai troškdami, kad Draugija „Daina“ klestētu ir gyvuotu.

ŽINIOS IŠ LENKIJOS.

Siedlec. Subatoje 26 Rugsėjo prasidėjo čionai baisios skerdynės. Kažikokie nežinomi lig šioliai piktadarijai savo iš vienu namų čiukuro į einantį pro šalį kareinių patrulį (burį). Kareiviai beregint užniko šaudyti į visus namus ant Varšuvos gatvės. Tuojaus atsirado atsargybiniai ir prasidėjo laužymas žydų krautivių.

Kur-nė-kur girdėjos revolverių šuviai, kareiviai tuomet šaudė buriais. Šaudymams pasibaigus, beveik visuose žydų namuose prasidėjo kratymai.

Ant rytojaus šaudymai prasidėjo iš naujo. Vieno liktoje valandoje daugal vietose pasirodė gaisras, kurio niekas negesė.

Persigandę gyventojai norėjo bėgti iš miesto; bet pasirodė, kad negalima, nes miestas buvo apstarytas kareiviais, teip-pat ir vakzalas atskirtas nuo miesto.

Nedėlioje deputacija rebino vedama, nuėjo prie gubernatoriaus prašyti, kad perstotu šaudyti. Gubernatorius atsakė, jog perstos šaudyti, jei žydai išduos revoliucionerius, o jei neišduos, tuomet liepsias šaudyti iš armatų.

Iš-tiesų buvo liepta šaudyti iš armatų; dvilika šuvių buvo paleista į visas miesto puses.

Žydams užginta išvažiuoti. Krikščionis gavę praleidimo bilėtus, gali išvažiuoti. Ant gatvių nesimato nievieno žmogaus. Užmuštų yra apie 100, sužeistų apie du šimtu.

Likusieji gyvi žmonės badauja; užvis nėra vandens, nes iš namų visi bijo išeiti.

Žinios iš visos Rusijos.

VIRŠIAUSIS LAPIEPIMAS.

Pripažindami reikalingu pavesti liuosą izdo žemę Europos Rusijos ribose bežemių sodiečių aprūpinimui ir, patvirtinus paduotą apie tą dalyką ministerių tarybos žurnalą, paliepiame:

I. Pagal išleistų 1906 m. pamatinių valstybės įstatymų str. 88-to, išleisti tokias taisykles. 1) Bežemių sodiečių aprupinimui jiems pavesta pirkti išdo žemę Europos Rusijos ribose: a) paimtieji arendon išdo žemės sklypai, kuomet išsibaigs jų arendos sutartis, b) tie miškai, kuriuos vyriausis žemės ukio viršininkas pripažįsta galimu atšalinti be skriaudos vietinių gyventojų reikalams; 2) iš paskirtos parduoti sodiečiams žemės turi būti išbraukta: a) tie žemės sklypai, kurie paskirti mokyklų, bažnyčių ir kitų ištaigų statymui, o teip-pat ir paskirtieji kitokiems valstybės ir visuomenės reikalams išdo žemės sklypai, b) tie žemės sklypai, ant kurių yra sodai ir kitoki užvedimai, netinkantieji sodiečių reikalams, c) tie žemės sklypai, kuriuos žemės tvarkymo komisijos pripažįs reikalingu palikti lig laiko izde vietinių gyventojų reikalams; 3) kainos už žemę turi būti skiriamos prisilaikant vietinių sąlygų ir sodiečių banko taisyklių nuo 1903 m. str. 79-to, kainos išmokėjimo paskirstymas turi būti apribojamas sodiečiams teip, kaip ir perkantiems paprastai per sodiečių banką žemę; 4) Žemės tvarkomųjų komisijų pereiga apriboti, pagal vietinių sąlygų ir pirkiko ištekliaus, kiek sodiečių bankas galįs parduoti žemės atskiriems sodiečiams, sodiečių draugijoms ir t.t.; 5) Parduodamos žemės plotas vienam sodiečiui neturi perviršinti jo duotosios ir anksčiaus pirktos žemės ploto, tą turi turėti atmintyje pavietų žemės tvarkymo komisijos; 6) Parduodamos žemės kainą, jos išsimokėjimo paskirstymą ir prašymų siuntimo tvarką turi apriboti tos pačios žemės tvarkymo komisijos. Kilus nesupratimams tarp vietinių žemės ukio valdybų ir valstybės turtų valdybų, dėl paskirtų per žemės tvarkymo komisijas kainų už izdo žemę, tie dalykai turi būti paduoti išrišti gubernijų žemės tvarkymo komisijoms, o nesant tokių komisijų,—žemės tvarkymo dalykų komitetui; 7) Ypatoms, persikrausčiams ant nupirktos izdo žemės, duodasi medžiaga statyti troboms iš izdo miškų; 8) Pirkti ir arendon imti izdo žemę gali ir turi tiesą ir kitų luomų žemdirbiai, kurie, pagal savo buvio, mažai kuo skiriasi nuo sodiečių; 9) Pirkusiems izdo žemę duodasi liudijimai, kurie paliosuoja juos nuo gerbinių mokesčių, o teip-pat ir nuo kitokių muitų mokėjimo. Lygiu budu paliosuoti nuo gerbinių mokesčių nuomos sutartįs ir kitoki dokumentai apie izdo žemės pirkimą arba arendą; 10) Atsiradus žemės tvarkymo komisijoms, išdils laikinios taisyklės apie žemės sklypus iševiams sodiečiams šiaurių—rytų ir pietų—rytų Rusijos gubernijose, o tų sklypų viršininkai įeisia į šių komisijų sąnarių skaičių; 11) Šios taisyklės nepaliečia tik sodiečių persikraustymo sklypus Europos Rusijoje, paskirtus persikrausčiams sodiečiams ir atiduotus jiems į nuosavybę; 12) Pagal šių taisyklių žemės tvarkymo komisijos privalo apdirbti smulkias taisykles apie izdo žemės pirkimą ir ėmimą arendon.

II. Įsakyti finansų ministeriui, kad jis išdirbtų ir paduotų patvirtinti įstatymų kelių taisykles apie tai kokiam tikslui suvartoti gaunamas pinigų sumas už izdo žemės pardavimą sodiečiams.

Valdomas senatas pasirupins duoti apie tai atsakančius įsakymus.

Ant originalo nuosavia Jo Diedenybės ranka pasirašyta:

MIKALOJUS

Duotas Petergofe,
1906 m. Rugp. 27 d.

Maskva. Mokslas universitete prasidės 15 rugsėjo. Prijėmimas studentų bus atliekamas nuo 1 rugsėjo lig 1 spalnio.

„Spaliečių“ partija (17 spalnio manifesto sąjunga) pradeda rengti susivažiavimus ir suseigas dėl rinkimų Dumon.

Uralsko mieste praėjusią nedėlią buvo didelis žmonių susirinkimas su prakalbomis (tai yra: mitingas). Policija liepė išsiskirstyti, bet žmonės neklausė, barės, rėkė, dainavo marselijetę. Atėjo Kazokai ir išvaikė minią. Buvusis Dumos atstovas Nedonoskov ir seminaristas Putin areštuoti, o kiti paleisti.

Orenburgo mieste atidaryta laisvasis universitetas. Sekcijos prasidės 4 rugsėjo.

Poltava. Už žydų mušimą ir jų turto draskymą Senčių miestelyje 22 valstiečių nuteista į kalėjimą ir areštantų rotas nuo 4 mėnesių iki pustrėčių metų.

Kamišine 27 rugpjūčio minia susimušė su policija. Yra užmuštų ir daug sužeistų. Šaudymas traukėjo per pustrėčios valandos. Naktį šaudymas vėl atsikartojo. Ant rytojaus pribuvo karumenė ir tvarką sugražino.

Kurske įvyko susivažiavimas „žmonių laisvės“ partijos sąnarių. Posėdis tęsė 2 dieni. Svarstyta busiančių rinkimų taktika. Nusprendė išleidinėti savo partijos laikraštį.

Odesoie 29 rugpjūčio ginkluotų burys įpuolė į salią, kurioje buvo laikoma vestuvių balius; grumodami revolveriais, reikalavo piningų. Bet atvyko policija ir sujėmė 18 piktadarių.

Charkovo universitetas atsidarys 5 rugsėjo, o mokslai prasidės 15 rugs.

Redakcijos atsakymai.

J. Šimkaičiui Žagarėje. Redakcija negali išrišti to klausimo, kaip stacijas vaikščioti; tame dalyke reikia Vyskupo klausies. —Jei pačia neatiduoda kaip reikiant laikraščių, reikia skųsties į Vilniaus apskritį (okrug) pačtos ir telegrafų.

Šventybhrasčio gyventojui: Tamstos korespondencija gera bet jos įtalpa menka, rašykite ką svarbesnio.

Redaktorius Pralotas *A. Karosas.*